

якісної освіти на всіх рівнях; створення умов для освіти особи упродовж життя; удосконалення нормативно-правової бази освіти, у тому числі розроблення новітніх програм. Отже, стаття 42 Закону України присвячена академічній доброчесності. Відповідно до Статті 42 Закону України «Про освіту» «Академічна доброчесність — це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень».

Українська бібліотечна асоціація визначає, що академічна доброчесність – це моральний кодекс та етичні правила цивілізованого наукового та освітнього співтовариства. Поняття «академічної доброчесності» включає в себе такі цінності, як запобігання шахрайству, фальшуванню та плагіату; підтримку академічних стандартів; чесність і ретельність у дослідженнях і науковому видавництві.

SAIUP project дав своє визначення поняттю «академічна доброчесність». Що таке академічна доброчесність? Академічна доброчесність означає, що в процесі навчання чи досліджень студенти, викладачі та науковці керуються, передусім, принципами чесності, чесною праці та навчання. Плагіат, списування, несанкціоноване використання чужих напрацювань є неприйнятним і жодним чином не толеруються в спільноті. Інтернка SAIUP Анна Зоренко провела дослідження у рамках стажування в Американських Радах «One Day at Work» і виявила, що академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Під академічною доброчесністю ми розуміємо правила, яких людина повинна дотримуватися під час написання статей, створення власних проєктів. Загалом, у більшості випадків, це стосується школярів, які пишуть твори, або студентів, які готують курсові проєкти та дипломні роботи.

І. А. Сніжко

ДОТРИМАННЯ ПРАВИЛ ЦИТУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ ОСНОВНИХ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Принципи академічної доброчесності активно впроваджуються в українському академічному середовищі. Метою їх дотримання є створення сприятливої атмосфери для навчання та рівних можливостей для отримання якісної освіти. Однією із форм підтримки цього процесу є діяльність Проєкту сприяння академічної доброчесності в Україні (SAIUP).

В його рамках було розроблено низку навчальних, методичних та інформаційних матеріалів, що не тільки сприяють розбудові середовища для академічної доброчесності, а й містять цілком конкретні поради, які стануть в пригоді студентам та викладачам.

Одним з основних видів порушень є відсутність навичок написання наукового тексту, зокрема незнання вимог та правил цитування. В рамках SAIUP в Українському католицькому університеті (м. Львів) було розроблено поради щодо запобігання плагіату (<https://ucu.edu.ua>). Це перелік питань, відповіді на які дають змогу автору об'єктивно оцінити власний рівень академічної доброчесності. Питання стосуються як звичайної людської порядності (Ви коли-небудь крали (копіювали), купували чужу роботу і видавали її за свою?), так і наукових тем, зокрема, пов'язаних з коректним поводженням із джерелами (Ви копіювали великі обсяги (цілі параграфи і розділи) без повноцінних посилань? Ви цитували неіснуючі джерела або писали те, чого не було зазначено в першоджерелі? Ви цитували більшість джерел коректно, проте деякі джерела не зазначали взагалі? Ви вдавались до надінтерпретації або цитували джерело поза контекстом? Ви зазначили усіх авторів текстів, чиї прямі цитати Ви використовували у роботі? Ви припускалися помилок у цитуванні, використовували не ті фрази, зазначали не тих авторів тощо? Ви оформлювали посилання правильно, але іноді грішили недбальством, працюючи з деталями, забували вказати номери сторінок або назву видання?).

Важливою складовою наукової праці є повага до роботи інших дослідників. Кожен свідомий студент або науковець має розуміти відмінність між цитуванням та використанням чужих ідей (Ви свідомо «вибирали родзинки» з тексту – кілька конкретних термінів або думок і перефразували їх, залишаючи решту тексту без змін та посилань на першоджерело? Ви зазначили усіх авторів оригінальних візуальних матеріалів, графіків, які використовували або на які посилались? Ви впевнені, що не перекручували або хибно не тлумачили оригінальні визначення авторського тексту, коли цитували його? Ви дотримувались усіх правил цитування, однак зміст Вашої роботи ідейно відображає зміст інших робіт? Ви впевнені, що структура та стиль Вашої роботи є оригінальними і Ви не копіювали чужий стиль та структури тексту).

Проблемою є самоплагіат - оприлюднення опублікованих раніше наукових результатів, як нових. Для самоконтролю доречно відповісти на питання: «Ви використовували частину своєї роботи для повторної публікації або в інших цілях не посилаючись на самого себе?» та «Ви копіювали свою попередню роботу для повторної публікації чи в інших цілях без посилань на самого себе?»

В залежності від відповідей можна для себе встановити рівень серйозності порушень та зробити відповідні висновки.

Створення атмосфери академічної доброчесності – справа кожного науковця та взагалі кожного учасника освітнього процесу.